

811.133.1:378.4(497.71)"2024"(049.3)

821.133.1:378.4(497.71)"2024"(049.3)

Јоана Хади-Лега Христоска

**7. ИЗДАНИЕ НА МАНИФЕСТАЦИЈАТА
ДЕНОВИ НА ФРАНКОФОНИЈАТА
НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ
„БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ – СКОПЈЕ“
(март 2024)**

Апстракт: Текстот дава приказ на настаните што се реализираа на Филолошкиот факултет во рамките на 7. издание на манифестацијата „Денови на Франкофонијата“ на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје“ во март 2024 година. Целта на оваа манифестација, која е веќе дел од традицијата на Катедрата за романски јазици и книжевности, е да го покаже извонредното богатство на Франкофонијата како големо семејство на народи и држави што го споделуваат францускиот јазик, кој станува јазик на солидарноста, на развојот и на соработката меѓу народите во светот.

Клучни зборови: манифестација, Франкофонија, француски јазик

Повеќе од 320 милиони луѓе во светот денес го говорат францускиот јазик и ги споделуваат вредностите на Франкофонијата. Нејзината суштина е вткаена во реченицата на поетот Леополд Седар Сенгор, поранешен претседател на Сенегал: « Dans les décombres du colonialisme, nous avons trouvé cet outil merveilleux, la langue française » („Во урнатините на колонијализмот ние ја пронајдовме оваа извонредна алатка, францускиот јазик“). Францускиот јазик станува јазик на солидарноста, на развојот и на соработката меѓу народите во светот. Меѓународната организација на Франкофонијата, создадена на 20 март 1970 година во Нијамеј (Нигер), во која денес членуваат 88 држави и влади, има за цел да ги промовира не само францускиот јазик, повеќејазичноста и културната разноликост, туку

и мирот, демократијата, човековите права, образовната и истражувачката дејност, како и економската соработка. Нашата земја е членка на оваа важна организација од 2006 година, а тоа, истовремено, ѝ ја дава привилегијата да биде дел од големото семејство на народи и држави што го споделуваат францускиот јазик, но и обврската да го негува францускиот јазик и да ги поддржува обединувачките принципи на Франкофонијата.

Катедрата за романски јазици и книжевности под раководство на проф. д-р Ирина Бабамова започна да ја реализира манифестацијата „Денови на Франкофонијата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје“ во 2018 година. Љубовта кон францускиот јазик и ентузијазмот на членовите на Катедрата и на студентите да придонесат за зајакнување на неговото ехо во нашата средина во моментот кога тој се празнува во целиот свет, произведоа многу богата и разновидна програма што покажа важен сегмент од раскошноста на францускиот јазик и на Франкофонијата. Тоа беше почеток на една традиција која станува неодминлив и очекуван дел од академскиот живот на Катедрата, но и на целиот Факултет, и која треба да потсети на важноста што францускиот јазик отсекогаш ја имал во нашата општествено-културна и образовна средина.

7. издание на манифестацијата „Денови на Франкофонијата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје“ се одржа од 4 до 29 март 2024 година и во нејзините рамки се реализираа повеќе настани: предавања на реномирани професори и автори, работилници и други активности подготвени за студентите и од нив, фестивал на француски краткометражни филмови, дисеминација на следени обуки. Ученици од средните училишта зедоа активно учество во неколку работилници, со што се продлабочи многу важната соработка меѓу Филолошкиот факултет и другите образовни институции. Организациониот одбор на манифестацијата беше составен од наставниците по француски јазик и книжевност на Катедрата: проф. д-р Јоана Хаџи-Лега Христоска, проф. д-р Маргарита Велевска, проф. д-р Мира Трајкова, проф. д-р Мирјана Алексоска-Чкатроска, проф. д-р Ирина Бабамова, проф. д-р Елисавета Поповска, лектор Севда Лазаревска, виш лектор м-р Анита Кузманоска, лектор д-р Милена Касапоска-Чадловска, лектор м-р Милена Недевска и Ана Димевска (секретар).

Манифестацијата беше официјално отворена на 4 март во Салата за седници на Филолошкиот факултет, со предавањето на тема „Уметност или разонода? Комедиите на Јасмина Реза и нивната рецепција од Париз до Бродвеј“ од д-р Деспина Ангеловска, театролог, професор на Факултетот за драмски уметности – Скопје и автор на научни, есеистички и книжевни публикации. Бројната публика имаше можност да се запознае со Јасмина

Реза (1959), една од најистакнатите современи драмски авторки, чии творби се преведени на многу јазици и се поставувани на најреномираните театарски сцени во светот.

На 6 март во просториите на Францускиот институт од Скопје се одржа промоција на дидактичкиот материјал « Parlons-en ! Renforcer la conversation verbale dans l'enseignement et l'apprentissage pour améliorer la maîtrise du français » („Ајде да зборуваме! – Да ја зајакнеме конверзацијата на наставата по француски јазик“) од авторките Ирина Бабамова, Снежана Петрова и Мира Трајкова од Катедрата за романски јазици и книжевности и Кети Димковска, советничка за наставата по француски јазик во Бирото за развој на образованието. Овој материјал, наменет за зајакнување на говорните компетенции на изучувачите на францускиот јазик, преку обработка на актуелни теми од нашето совремие, беше издаден во рамките на програмата „Јазични дијалози“ и беше поддржан од Меѓународната организација на Франкофонијата. Модератор на промоцијата беше г. Иго Бештел, директор на Францускиот институт во Скопје, во присуство на г. Емануел Самсон, претставник на Меѓународната организација на Франкофонијата.

На 7 март во Библиотеката за романски јазици и книжевности студентките Ана Релја, Мила Јунтева и Ивана Пановска од Катедрата за преведување и толкување, под менторство на д-р Милена Касапоска-Чадловска и м-р Милена Недевска, одржаа презентација на активностите во рамките на еТвининг-проектот „Al-lympics: Bridging Sportsmanship and Digital Innovation“ („ВИ-Олимписки игри: Поврзување на спортскиот дух со дигиталните иновации“). Студентките се осврнаа на задачите што ги изработувале во рамките на проектот и претставија неколку дигитални алатки наменети за креирање презентации, веб-страници, интервјуа и логоа. На крајот од презентацијата присутните имаа можност да тестираат дел од претставени алатки и да разменат мислења во однос на можностите за нивна примена во академски контекст.

На 12 март во Библиотека за романски јазици и книжевности м-р Ника Гавровска, докторанд по француска книжевност, уредник и преведувач, анимираше работилница за преведување илустрирана книжевност за деца од француски на македонски јазик, под наслов „Привидната едноставност“. Учесниците во работилницата беа воведени во тајните на пишувањето книжевност за деца и во постапките што овозможуваат соодветен превод на овие книжевни дела, чија цел е да го побудат интересот на младата публика. Овој настан беше значаен и поради присуството на ученици од средното училиште „Орце Николов“ (професор Милица Митревска),

кои зедоа активно учество во практичните активности, благодарение на своето солидно владеење на францускиот јазик.

На 14 март се одржаа два значајни настана. Најпрво, во Салата за седници, д-р Јован Костов, доцент по методика и дидактика на францускиот јазик како странски јазик на Универзитетот Пол-Валери Монпелје 3 (Франција), одржа предавање на тема „Хибридни методи за изучување на јазиците: примери од францускиот јазик и култура“. Потесна специјалност на д-р Костов се дидактиката на француската граматика, педагошкиот инженеринг и дизајн на јазични програми и материјали и јазичните технологии и нивната улога во изучување на странските јазици. Во своето предавање тој се осврна на нужната еволуција на процесот на изучување на странските јазици по извонредниот напредок на информатичките технологии. Хибридното учење, како модел што на изучувачите им дава значително ниво на автономија во совладувањето на различните сегменти од изучувањето на странскиот јазик, беше илустрирано преку примери од платформата „Bolivia Habla Fr@ncés“, наменета за изучување на францускиот јазик во Француските алијанси во Боливија, како и од проектот „Нексус“ на Универзитетот Пол-Валери Монпелје 3.

Истиот ден, во попладневните часови, во Библиотеката за романски јазици и книжевности, д-р Костов одржа работилница за тестирање апликации за изучување на францускиот како странски јазик. Учесниците (студенти од Катедрата за романски јазици и книжевности и од Катедрата за преведување и толкување) имаа задача да ги тестираат апликациите за изучување на францускиот, изработени од студентите од Универзитетот Пол-Валери Монпелје 3 под менторство на д-р Јован Костов. Авторите на апликациите се осврнаа на процесот на нивната изработка и на целите што секоја активност треба да ја постигне. На крајот на работилницата присутните учесници дискутираа за целисходноста на апликациите и за нивната ефикасност во совладување на наставните содржини.

И двата настана ни овозможија увид во еволуцијата на наставните практики на универзитети што обезбедуваат настава по француски како странски јазик, практики што би требало да си го најдат своето место и во нашиот образовен процес, кој неминовно мора да се адаптира на дигиталната ера.

На 19 март практикантот по француски јазик Никола Тањати и лекторките по француски јазик д-р Милена Касапоска-Чадловска и м-р Милена Недевска организираа Минифестивал на француски краткометражни филмови, на кој беа прикажани 9 филма со различна тематика. Титулувањето на македонски јазик беше обезбедено од страна на студентите

по француски јазик од Катедрата за романски јазици и книжевности и од Катедрата за преведување и толкување. На крајот на овој извонредно осмислен и интересен настан, публиката, составена од наставници, студенти и љубители на францускиот јазик и култура, со гласање го избра најдобриот краткометражен филм.

Меѓународниот ден на Франкофонијата, 20 Март, беше одбележан со централниот настан во целата манифестација: онлајн предавањето на француско-романскиот автор Матеј Вишник, кое се одржа во Јуโรป хаус, на иницијатива на лекторот по романски јазик д-р Николае Станчу и со поддршка на Амбасадата на Романија, која е долгогодишен партнер на Катедрата за романски јазици и книжевности и на Филолошкиот факултет. Матеј Вишник, опишан како сликар на меандрите на човековата судбина, драмски писател, новинар и романиер и добитник на многу книжевни награди, со своето предавање на тема „Реоткривање на романската франкофонија“ се осврна на своето книжевно дело, кое се создава на различен начин, во зависност на јазикот на кој е пишувано, но и на своето откривање на францускиот и реоткривање на романскиот јазик, благодарение на книжевноста. Тој го претстави и придонесот на романските автори што се изразуваат на француски јазик, со што се обрна внимание на разновидноста и на богатството на франкофонијата како културен и јазичен спој на народите во светот. На почетокот на настанот, свои поздравни обраќања имаа амбасадорката на Романија во Северна Македонија, г-ѓа Моника Аксинте, деканот на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, д-р Владимир Мартиновски, а д-р Николае Станчу го претстави животот и делото на авторот. Модератор на настанот беше раководителката на Катедрата за романски јазици и книжевности, д-р Јоана Хаџи-Лега Христоска, а студентите од 4. година од Групата за француски јазик и книжевност Доротеа Танчевска, Ева Жиро и Давид Стоилковски го обезбедија симултаниот превод од француски на македонски јазик и обратно.

На 21 март Милена Митиќ, медијатекар од Францускиот институт од Скопје, беше поканета да направи презентација на најновата верзија на дигиталната библиотека „Culturethèque“, на која детално се осврна на можностите што оваа дигитална платформа им ги нуди на изучувачите на францускиот јазик, како и на наставниците по француски јазик.

На 26 март д-р Милена Касапоска-Чадловска и д-р Јоана Хаџи-Лега Христоска направија дисеминација на обуката « Digitalisation pour l'apprentissage multilingue » („Дигитализација за изучувањето јазици“), следена во центарот КАВИЛАМ – Француска алијанса (Виши, Франција), во соработка со Здружението на професорите по француски јазик во

Република Македонија. На дисеминацијата, на која присуствуваа наставници од Катедрата за романски јазици и книжевности, беше даден краток опис на програмата и на јазичните престои овозможени од КАВИЛАМ – Француска алијанса и беа претставени и испробани дигитални алатки што би можеле да бидат употребени во наставата по француски јазик во високото образование.

На 28 март м-р Анита Кузманоска анимираше работилница за креативно пишување, со учество на ученици од СУГС „Раде Јовчевски Корчагин“ (професор Билјана Димовска) и на студенти од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, кои создадоа инспиративни поетски творби со употреба на однапред зададени граматички структури.

Последниот настан во рамките на манифестацијата беше работилница за хаикупоезија, анимирана од д-р Владимир Мартиновски, која се одржа на 29 март, со учество на ученици од СУГС „Раде Јовчевски Корчагин“ (професор Билјана Димовска), на студенти и на наставници од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ и од други институции. Д-р Мартиновски најпрво ги воведо присутните во принципот на создавање хаику поезија, а потоа учесниците создадоа свои творби на француски и на македонски јазик.

Разновидноста и актуелноста на темите и на содржините претставени и обработени во рамките на 7. издание на манифестацијата „Денови на Франкофонијата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје“ уште еднаш ги истакнаа живописноста на франкофонијата и начинот на кој таа ги обединува луѓето што го споделуваат францускиот јазик. Се надеваме дека бројната публика што ги проследи настаните, замина збогатена со нови знаења и со инспирација за нивно продлабочување.

За успешната реализација на манифестацијата, Катедрата за романски јазици и книжевности изразува голема благодарност, пред сè, до Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ за сесрдната поддршка во организирањето на настаните, но и благодарност до Амбасадата на Романија, до Францускиот институт од Скопје, до Здружението на професорите по француски јазик на Република Македонија и до Универзитетската агенција на Франкофонијата, како партнерски институции со кои нè врзува долгогодишна плодна соработка.

Joana Hadži-Lega Hristoska

**7TH EDITION OF THE MANIFESTATION
«DAYS OF FRANCOPHONIE AT THE BLAŽE KONESKI FACULTY
OF PHILOLOGY– SKOPJE» (MARCH 2024)**

Abstract

The text provides an overview of the events that took place at the Faculty of Philology as part of the 7th edition of the «Days of Francophonie» organized by the Faculty of Philology «Blaže Koneski» – Skopje in March 2024. The aim of this event, which has already become a tradition of the Department of Romance Languages and Literatures, is to showcase the immense richness of Francophonie as a large family of nations and states that share the French language, which has become a language of solidarity, development, and cooperation among peoples worldwide.

Keywords: event, Francophonie, French language